

העצור נמצא בחברון, ובעצם בבית לחם

הוראות הביטחון של צה"ל ופסיקת בג"ץ מחייבות למסור ללא דיחוי מידע על מעצרו של אדם ומקום המעצר. אבל לא אחת דווקא במרכז השליטה של צה"ל, שמרוכזים בו נתונים על עצורים פלשתינאים, לא יודעים היכן נמצא עצור ומתי נעצר

מאת יוסף אלג'וי

כ-5,000 עד 6,000 – זה מספרם של העצורים הביטחוניים בישראל, כפי שגילה לפני שבוע ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין. במעצר מינהלי נעצרו באחרונה כ-2,400 פלשתינאים. למי טע המעצרים הזה – כך מתלוננות רבות ממספחות העצורים – מתלונה תופעה ישנה: שלטונות צה"ל אינם מוסרים למשפחות על מעצרים של קרוביהן ומקום קשיים במסירת מידע על מעצרו. ומאחר שמתעוררת בעיה באיתור העצורים, מתקשות משפחותיהם למנות לובי ער רך דיו שיטפל בהגנת המשפחה ולערוך ביקור משפחה. במשרדי העמותה הישראלית "המר" קר להגנת הפרט" קורסים חתך עומס הפניות של משפחות פלשתיניות כבי קשות לסייע בידן לאתר את המקום שבו כלאוהם קרוביהם. "בתקופה האחרונה שלטונות צה"ל לא רק ממסרים את משפחות העצורים", קובלים אנשי המוקד, "הם גם אינם מקיימים הוראות שיטחון של צה"ל. פסיקת בית המשפט הגבוה לצדק אוסרת על משפחות העצורים לציין את מקום המעצר של אדם ומקום מעצרו". ב-1994 הגיש המוקד 948 פניות לאיתור עצורים. בנוגע לשלושה מקרים שבהם לא נמצא זה בפרק זמן מסוים, פנה לבג"ץ ובענה מיד.

מקורות צבאיים רשמיים מסרו בתגובה כי "כל פניה של משפחת עציר לצבא על מנת לאתר את מקום הימצאו של העציר נענית ככלל בתוך 24 שעות, ובמקרים מיוחדים – עד 48 שעות". אך נתגבה וז אינה עולה בקנה אחד עם המידע שהצטבר בעמותה. נגאי אליהם, תושב בית שחר, נעצר לטענת בני משפחתו ביום מ"ב ש"י, 2 בפברואר, בידי כוח מוקד של צה"ל ומשמר הגבול ליד מחסום ידית. משפחתו, שלרבריה לא קיבלה כל

הורעה על מעצרו ועל מקום המעצר, פנתה שלושה ימים אחר כך למשרדי המוקד וביקשה את עזרתם באיתורו. תיקו של אליהם במוקד מכיל עשרה עמודי תרשומת שבהם רשמו אנשי המוקד את עשרות הפניות שלהם לגורמים השונים במערכת הביטחון. במשך חמישה ימים ערך המוקד חיפושים (באמצעות הטלפון) במרכז השליטה של צה"ל (משל"ט) – משרד המרכז בידי את כל המידע הנוגע לעצורים בבתי הכלא של צה"ל ובמתי קני כליאה ומגיים שלו בשטחים, במי טה ארצי של משרת ישראל, בשירות בתי הסוהר, בכלא חברון, במתקני כליאה ומגיים של צה"ל בחברון ובבית לחם, במסורות של האוטונומיה הפלשתינית כיריחו ובמשרדי היועץ המשפטי של המינהל האזרחי בגדה המערבית. ב-6 בפברואר נמסר מהמשל"ט, שאל"תים עצור בידי שירות בתי הסוהר, אך בירור העלה שמידע זה אינו נכון.

ב-10 בפברואר, לאחר שכל הגישים יונתו לאתר את האיש עלו בתוהו, פנה המוקד לפרקליטות המרינה, וכי בכי החרוב את מעגל החיפושים בכיוונים נוספים, כמו בתי הכלא ברבריה ובקציעות, המפקדה של משרת ש"י (שומרון ויהודה), ענה דין בינלאומי שליר הפרקליטות הצבאית הראשית (ובכ"א) וארגוני זכויות האדם הפלשתינים "אל חק" כרמאללה וזה שבי ראשו עומרת הד"ר תנן עשראוי. ב-12 בפברואר, בצהריים, הודיע נציג משרת ש"י למוקד להגנו הנ"ס כי אליהם, מאנשו של מפקד השב"כ הפלשתיני ג'בריל רג'וב, נציג מכבוד האדם ומעקרנות הצדק הכל עור שמונה אנשים במחסום ידית, וכולם יואשמו בניסיון להטוף כן אדם. אליהם עצור במשרת חברון, לרבי רי המוקד, הודה נציג מפקדת ש"י שנשללה אצלם טעות בכך שלא היונו שיתו מיותר במסגרת הדפעה. אך למרות קביעתו של בית הדין פט הגבוה לצדק, המשיכו קרובי משפחה

היועץ המשפטי של המינהל האזרחי, בגדה המערבית, בית לחם. לנוכח המידע המסור, ערך נציג היועץ המשפטי ביקור חזרת וזו העלתה שאמנם האיש עצור במשרת חברון. לנוכח הסתירה בין הודעת המשפחה, חת, שאל"תים עצור ב-2 בפברואר, לבין הודעת המשפחה, שהיא נעצר כלילה שבין 4 ל-5 בחודש, טענה רתם אריאלי מהמוקד כי "מקרה זה מאשר שבמקרים אחרים תאריך המעצר נפועל אינו תואם את תאריך המעצר". בתגובה מסר רובי משרת הש"י, כי הודעה על מעצרו של אליהם נמסרה, למשפחה בזמן סביר, אך לא נמסרה הסיבה למעצר. אם למשפחה תלונה כלשהי בעניין מועד מסירת ההודעה על המעצר, נא, היא זכאית להתלונן לפני קצינת תלונות הציבור של המשטרה והתלר נה תיבדק ותטופל.

הקשיים באיתור עצורים ראשיתם מוגזרות הביטחון יהודה ושומרון תשכ"ד 1967 נקבע במפורש: "נעצר אדם, תימסר ללא שיהיו ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, וזאת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור. לבקשתו של העצור תימסר הודעה גם לעורך דין". נעצור מה של האינפוארה, בצדק, 1989, בעקבות קשיים באיתור עצורים, נא, היא זכאית להתלונן לפני קצינת תלונות הציבור של המשטרה והתלר נה תיבדק ותטופל.

מעצור בחברון. גם עשרות הברורים של "המוקד להגנת הפרט" לא מבטיחים תמיד שהמידע שיתקבל יהיה מרויך

זה, עורכי דין ואגודות לזכויות אדם לעמוד בפני קשיים באיתור עצורים. בנובמבר 1993 הגיעו נציג המשל"ט, סגן אלוף עילם קוט, ונציגות המוקד להגנת הפרט, דליה קרשטיין ורתם אריאלי, לסיכום בכתב ובו נקבעו הסיבירים באותם המקרים שבהם יפנה המוקד לאיתור עצורים. נקבע כי "זמן המענה – באותו יום שבו פונה המוקד בבקשה לאיתור התקבל תשובה. התי שובות תימסרנה גם לפניית למשרת בן המוקד". המוקד להגנת הפרט הוא העמותה הישראלית היחידה שעמה יש לצה"ל סיכום מסירת מידע בדבר אר תור עצורים. נציגי ארגון הצלב האדום הבינלאומי מקבלים מידע על 12 ימים לאחור המעצר.

במקרה של מוחמד מוסא סלמאן עיד, תושב בית לחם שנעצר ב-23

בינואר, מסר המרכז ב-5 מעודכן

בפועל נהגים אנשי המוקד לפנות גם למרכז המידע של שירות בתי הסוהר ומשרת. "אבל באחרונה", קובלות קרשטיין ואריאלי, "אגנת נתקלות בקשיים באיתור עצורים כשי הדיבר תלוי במספרת כחנת צה"ל בני דה הערבית. העובדה שהנתונים במשל"ט אינם מעודכנים מאלצת את המוקד לפנות לגורמים שונים, כמו מתקני הכליאה הצבאיים שאסרו להם להשיג לפניות ארגונים אזרחיים". בשבוע שעבר פנה עיד אנדרה רר וזל בשם המוקד לראש ענף דין ביני לאומי, אלוף משנה אוח בן ארי, במכתב וקבל על קשיים באיתור כנה עצורים. ולרגומה הביא את המקרה של העצור חיא ברקאת, תושב קר וואת בני וידי, שלא היה אפשר לאתרו אף על פי שבעת הבריקה היה מחוץ במתקן הכליאה בפריעה. ליה מנסר כי הוא לא מצא. עובר המוקד, חסן עתאמנה, סרק בחורש ינואר שמונה משרדים של המינהל אזרחי ביישובים שונים בגדה המערבית כדי לברוק אם על לוחות המודעות מופיעות רשימות מעודכנות

של העצורים – כפי שמחייבים הנה לים, שאותם קנע צה"ל בעצמו והציג בכג"ץ. בעקבות סריקה זו מסר עתאמר נה תצהיר בשבועה וממנו מתברר כי כמכה מקומות, כמו סלפית, חוארה, דיר שריף הדותן, לא היו תלויות כלל רשימות העצורים. במשרדי המינהל האזרחי בנפות שכם, טול-כרם וג'נין הרשימות לא היו מעודכנות, חלקן כמצב לא קריא והף קרועות. בעתיל לא ניתן לעתאמנה להיכנס למתקן. השבוע פנה המוקד ללשכת היועץ המשפטי של המינהל האזרחי במכתב תלונה שבו תוארו מקרים של עצורים שהיה קושי באיתורם. במקרה של מחמד מוסא סלמאן עיד, תושב בית לחם שנעצר ב-23 בינואר, נענה המר קר ב-5 בפברואר כי המחשב מעודכן עיד 27. בעקבות סדרות טלפונים נמי סר למוקד למחרת, כי האיש עצור ברבריה. שלטונות צה"ל, מתברר, אינם מקפידים לעדכן מרי יום ביומו את המחשב ומעכבים מסירת מידע על מעצרו אף במשך שבועיים.

במקרה של מוחמד מוסא סלמאן עיד, תושב בית לחם שנעצר ב-23

בינואר, מסר המרכז ב-5 מעודכן

ארכס עבר אל רחמאן נימר אל-ג'ואבר מהמחנה הפליטים אל ערב נעצר בביתו ב-31 בינואר. כשפנה המוקד בראשונה לשלטונות צה"ל, ב-2 בפברואר, נענה כי שמו של האיש אינו מופיע במסוף המחשבים של המשל"ט. למחרת נטען שמספר תעד דת הזהות שמסר המוקד אינו נכון. בבדיקה חוזרת אצל בני המשפחה התברר כי מספר תעודת הזהות שנמסר על ידי המוקד היה נכון. בירור מקביל שנערך עם החשביה (כינוי לאוהל כליאה זמני של צה"ל) בחברון העלה כי אמנם אל-ג'ואבר עצור כי ריהם ולמחרת יועבר לדהריו. עי הש בווע לא ידעו אנשי המשל"ט למסור היכן עצור האיש. בהתערבות פרקלי אינופומציה נכונה בזמן סביר, ויותר מכל – לזלוול במילוי התפקיד, קבע המוקד במכתבו ליועץ המשפטי של המינהל האזרחי.